

STEVE STONE

Pro Patria

SUOMENNOS AILA MERILUOTO
SAATESANAT PAAVO RINTALA

PRO PATRIA

Steve Stone's
PRO PATRIA

Translated by Aila Meriluoto

Foreword by Paavo Rintala

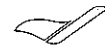

Pohjoinen Publishing Co
Oulu, Finland

Steve Stone
PRO PATRIA

Suomentanut Aila Meriluoto

Esipuhe Paavo Rintala

Kustannus Pohjoinen
Oulu

To Leo and Paul

Leolle ja Paulille

Copyright © Steve Stone
ISBN 951-749-120-4
Kaleva Printing Co Oulu, Finland 1990

© Steve Stone
ISBN 951-749-120-4
Kirjapaino Osakeyhtiö Kaleva Oulu 1990

Foreword

View From a Finnish Heroes' Cemetery

Sometime in the early 1960's, the telephone rang in an aging red log building on Gumbacka Mansion Hill in Kirkkonummi, Finland. The blustery early-spring east wind was piling snow into drifts that choked the roads. Steve Stone was on the phone. He had come from Nebraska to Finland to learn the language and to acquaint himself with the Finnish people and Finnish literature. He said he would like to drop by to discuss poetry, prose, Finland, Finns. I asked what time would suit him. "Right now," he replied.

At that time the telephone book contained only one largescale map of the Porkkala area. I do not remember what road I advised him to take, when or where he should turn from the main road, where he should or should not drive, or what landmarks to follow. When the appointed time drew near, we watched from the windows of the red log house on Gumbacka Hill as a three-wheeled vehicle beetled along the Abramsby birch lane, only to become stuck in the snowdrifts. It was Steve Stone's Messerschmitt.

Esipuhe

Näköala Suomen kirkkomaiden sankarihaudoilta

Joskus 1960-luvun alussa Kirkkonummen Gumbackan kartanon mäellä, punaisessa vanhassa hirsitalossa soi puhelin. Se oli kevättalvea, pyryytti, itäviimailakaisi nietoksia aukeille, tukki teitä. Puhelimessa oli Steve Stone Nebraskan Omahasta. Hän oli tullut Suomeen oppimaan kieltä, perehtymään kirjallisuuteen ja kansaan, ilmoitti tulevansa keskustelemaan runoista, proosasta, Suomesta, suomalaisista. Kysyin, milloin hänelle sopii. "Nyt heti."

Siihen aikaan puhelinluettelon kartassa Porkkalan alueesta oli vain yksi suuren mittakaavan karttalehti. En muista kuinka osasin neuvoa hänelle tien, milloin ja mistä piti kääntyä päätien jälkeen, mihin ei saanut ajaa, mitä mikin peltoaukea tai metsätaipale tarkoitti. Kun sovittu tapaamisaika alkoi täyttyä, Gumbackan mäen punaisen talon ikkunoihin näkyi Abramsbyn koivukujalle ilmestynyt kolmipyöräinen peltikuoriainen joka juuttui kiinni kinoksiin. Se oli mr. Steve Stonen Messerschmitt. Ovi aukesi katosta, kuin lentäjä hän kömpi autostaan kinokseen.

Its bubble top swung up, and like a flyer he clambered out into the snowdrifts.

My children still remember that first visit. Steve had a sack of corn kernels. We put a large kettle on the range, covered the bottom with cooking oil, and put in a modest amount of corn: "This is American Indian food." At that time popcorn was not sold commercially in Finland, but he told how he made it popular in Helsinki by donating a large sack of it to the manager of the Fisherman's Cottage nightclub. To Helsinki's cultural circles he offered his unbounded enthusiasm for Finnish literature and his profound respect for the Finnish people who in 1939–1940 had not submitted to "political realism" but demolished Soviet military-political ventures in the north and who later, despite other "political realities," endeavored to preserve their independent spirit in the world of the Cold War.

Steve Stone wanted Americans to discover the Finnish mind as reflected in Finnish literature so that they might better understand our recent historical events.

In the late fifties and early sixties, the earth covering our heroes' graves was but freshly turned, and it even seemed to isolate their families. The wounds of the war years gaped open in our invalids, and on rugged homesteads former fighting men battled hernias and infarctions, the harsh years of war affecting them still. Swan-necked copper kettles from their grandmothers' time whistled on hearths while farmers sweated in forest and field beside horses whose sires and dams had dragged field kitchens and howitzers in places like Uhtua or hauled laden field hearses to nameless collection points "somewhere" on the Eastern front. Today the names appear on soldiers' graves.

In the 1960's, everyone still read those names –

Lapseni muistavat vieläkin ensi tutustumisen. Stevellä oli pussillinen maissinjyviä. Keittiön liedelle nostettiin suuri kattila, pohja peitettiin ruokaöljyllä ja pussista kaadettiin jyviä. "Tämä on intiaanien ruokaa." Siihen aikaan paukkumaisseja ei myyty kaupossa. Hän niitä teki Helsingissä tunnetuksi, kertoi vienneensä säkkillisen Kalastajatorpan johtajalle. Helsingin kulttuuripiireille hän tarjosi innostustaan suomalaisen kirjallisuuteen, vilpitöntä kunnioitustaan suomalaista ihmistä kohtaan joka 1939–40 reaaliolitiikkaan alistumatta oli rohennut romuttaa Neuvostoliiton sotilaalliset ja poliittiset pyrkimykset ja joka senkin jälkeen poliittisista realiteeteista huolimatta yritti säilyttää henkisen riippumattomuutensa kylmän sodan maailmassa.

Steve Stone halusi tehdä USA:ssa tunnetuksi kirjallisuutemme välittämää kuvaa suomalaisesta psyykestä jonka ymmärtäminen vasta avaisi syvemmän näkökulman myös lähihistoriamme tapahtumien ymmärtämiselle USA:ssa.

1950–60-lukujen taitteessa multa kirkkomaittemme sankariristeillä oli vielä tuoretta, sotavuosien haavat auki invalideissamme, kaatuneiden omaisten perheet suut silmät täynnä samaa multaa, ja kylmillä tiloilla hankkivat tyrää ja infarktia entiset rintamiehet. Heissä talvi- ja jatkosodan ankarat vuodet olivat yhä läsnä. Isoäidin aikainen kuparipannu-käyränokka porisi liedellä ja isännän kanssa metsätöissä uurasti hevonen jonka isä ja emä olivat vetäneet soppatonkkia ja tykkilavetteja Uhtualla, kuljettaneet ruumiita kaatuneiden kokoamispaikkoihin siellä jossakin joiden nimet olivat nyt luettavissa Suomen kirkkomailla.

Vielä 60-luvun alussa niitä luettiin. Nimet satuttivat. Uusi aika ei ollut alkanut, se oli vasta tulossa; se joka tänään on koettavissa. Talvisodan Suomella oli henkinen pääoma. Se kykeni vastaamaan Neuvostoliiton hyökkäykseen omalla toivollaan, elämänuskol-

they stung like a lash. The new era, the one we are just beginning to experience, had not yet dawned. The Finland of Winter War times still possessed spirit, for it had responded to the Soviet attack with its own hope, its own faith in life. The war years could not destroy that. Only the Great Plague that spread in the 1960's – political realism, Utopianism, and the illusion of social progress – could do so. Now, on the eve of the Winter War's fiftieth anniversary, poised at the threshold of the European Union, Finns are beginning to realize that the shining future and its independent spirit are not coming from the expected direction. The future is coming by surprise, from behind their backs. The 1989 Finn is more despondent and less hopeful than the 1940 Finn in the spring following the Moscow-mandated armistice, and he is even less capable of making the great decisions – the ones that demand sacrifice and solidarity.

* * *

Steve Stone arrived in Finland when we Finns still believed in our future and in being Finnish. But his mistake was that he arrived in the self-reliant American tradition as a private person rather than through the auspices of the Foreign Ministry or some foundation. Not fully aware of Finland's czarist past, he could scarcely have imagined that the czarist tradition still thrived in Helsinki elsewhere than in its Kafkaesque administrative machinery or that cultural life was just so much theatrical scenery, illusory as the facade of a Potemkin Village. Steve Stone, fresh from America's climate of free expression, soon encountered Helsinki's introverted smugness and discovered that one literary door after another was being closed against him for the very reason encountered ten years later by France's Renaud Rosset: neither would dance

laan. Sotavuodet sitä eivät murentaneet; vasta 60-luvulla levinnyt rutto reaalipolitiikka, edistysusko ja sosiaalisen kehityksen illuusio sen tekivät. Talvisodan 50-vuotisaattona, Euroopan yhdentymisen kynnyksellä suomalaiset ovat tajunneet ettei onnellinen tulevaisuus ja henkinen itsenäisyys antautunutkaan siltä suunnalta mihin kurkoteltiin. Tulevaisuus tuli yllättäen, selän takaa. 1989 suomalainen on toivottomampi ja pettyneempi kuin Moskovan pakkorauhan keväänä – ja kyvyttömämpi suuriin päätöksiin, ne kun vaativat uhrautumista ja solidaarisuutta.

* * *

Steve Stone tuli Suomeen aikana jolloin täällä vielä eli toivo, suomalaisuuteen ja tulevaisuuteen uskottiin. Mutta hänen virheensä oli se, että hän tuli niin kuin yksilöön luottamaan tottuneet amerikkalaiset – yksityishenkilönä. Hän ei tullut ulkoministeriön eikä säätiöiden virallista tietä. Suomen tsaristista menneisyyttä tiedostamatta hän ei voinut kuvitella että tsaristinen perinne eli Helsingissä muuallakin kuin sen karkamaisessa hallintokoneistossa, että myös kulttuurilla oli Potemkinin kulissinsa. Steve Stone tuli Helsingin sisäänlämpiävään umpimielisyyteen amerikkalaisten avoimesta mielipideilmastosta ja joutui pian kokemaan että kulttuuripiirien ovet toisensa jälkeen sulkeutuivat. Syy oli sama kuin kymmenen vuotta hänen jälkeensä Suomeen tulleella ranskalaisella Renaud Rossetilla. He eivät piitanneet helsinkiläisen kähmispoloneesin kuvioista vaan esiintyivät ja puhuivat luottamuksellisesti niin kuin ajattelivat.

Helsinki's "Elbow Polka," and both spoke their minds.

During those years, T. S. Eliot was the god by whose name one had to swear in order to be accepted as a poetry "expert" in Helsinki. But English and its literature were Steve's long suit – he knew them inside-out. Nevertheless he had only to speak of John Keats's "The Eve of St. Agnes" or Wilfred Owen's "Dulce Et Decorum Est" to wound the Helsinkian ego. In some circles, his sincere astonishment at our literary circles' tunnel vision sufficed to shut doors against him. Soon the whispers spread, "The Nebraskan doesn't understand modernism" whereas in fact he understood it – such as it was – only too well.

I recall how Steve Stone startled me once when a high-ranking executive of one of our publishing houses was wondering aloud why so many of Arthur Miller's and Saul Bellow's works dealt with the Jewish past. "It interests them," I ventured, but Steve interjected, "Of course – they're Jewish." Finnish individuals and institutions that might have built cultural bridges to the USA, using Steve Stone as one medium, were interested only in what at that time passed for modern poetry or in the so-called new prose and, of course, in their own infallibility which Steve Stone called into question by labeling T. S. Eliot as just another British poet. But I know that the blank wall he met was not completely unbreached. Otava's Heikki Reenpää, then "Young Heikki," did his best to help Steve Stone.

But Heikki Reenpää was alone. This little Fennic outpost could accommodate no more than a single viewpoint, the one that became fashionable after V. A. Koskenniemi when the new post-war generation – sixties' graduates – was dazzled by social progress and politicians' realism. These "new intellectuals" re-

Steve Stonen vuosina T. S. Eliot oli jumala jonka nimeen piti vannoa voidakseen käydä runouden tuntijasta Helsingissä. Mutta englanninkieli ja kirjallisuus olivat Stonen leipälajeja, hän tunsi ne kuin taskunsa, ja jossain seurassa vilpiti hämmästely kulttuuripiirimme yksisilmäisyydestä riitti sulkemaan oven uudelta vastaanotolta; ei tarvinnut muuta kuin puhua John Keatsin Pyhän Agneksen yöstä, Wilfred Owenista, se loukkasi helsinkiläistä omahyväsyyttä ja supina kuului kauas: Nebraskan omahalainen ei ymmärrä modernismia.

Muistan miten Steve Stone kerran hämmästeli minulle erään kustannustalomme korkean virkailijan kärinää Arthur Milleristä ja Saul Bellowista: miksi ne teoksissaan jauhavat juutalaisten menneisyyttä. "Heitä se kiinnostaa", minä sanoin, Stone kertoi, "he ovat itse juutalaisia." Meillä ne tahot joiden mahdollisuuksien rajoissa olisi ollut kulttuurisillan avaaminen USA:han Steve Stone yhtenä välittäjänä, olivat kiinnostuneet vain modernista runosta, niin kutsutusta uudesta proosasta ja omasta erehtymättömyydestään jota Steve Stone oli tullut kolhaisseksi pitämällä T. S. Eliotia vain yhtenä brittirunoilijana. Tiedän ettei ymmärtämättömyyden muuri ollut aukoton. Otavan Heikki A. Reenpää, silloinen pikku Heikki teki kaikkensa Steve Stonen auttamiseksi.

Mutta Heikki Reenpää oli yksin. Pienessä sarmatialaisessa Suomessa ei riittänyt ymmärtämystä kuin yhdelle näkemykselle, sille joka oli noussut valtaan V. A. Koskenniemen jälkeen, ja uusi sodanjälkeinen sukupolvi, 60-lukulaiset häikäistyivät sosiaalisesta edistyksestä ja poliitikkojen realiteeteista. Ne talvisotaan ja toivoon liittyvät ilmiöt joista Steve Stone oli kiinnostunut, olivat uudesta sivistyneistöstä pelkkiä "isän kokemuksia pojan silmin ja tajunnan kautta nähtynä. Se kuulosti pitkäpiimäiseltä".

– Kun mää olin kakara niin kaikkein eniten mua

garded the the Winter War and the hope it had fostered – so fascinating to Steve Stone – as merely "experiences of the father seen through the eyes and mind of the son. . . just beating a dead horse."

One of novelist Hannu Aho's characters in *Out of the Game* says, "As a kid, more'n anything I hated them graves. Me'n the ol' man hadda go pokin' roun' them hero corpses. Cold as the North Pole, snot runnin' down ever'where, but we jus' hadda go. There musta been a hunnerd ol' geezers prayin' an' grovelin', an' there was the stink of booze an' speeches and candles lit over the graves an' heroes rottin' honorable in the groun'. Felt like half that generation had left their lives in Karelia an' the other half their brains. Them graves was a visible example of how a fella's eye gets pissed in, in this country."

* * *

Soon the Modern Dark Ages began again in Finland: Stalinism inspired a new generation. When the belief in attaining social justice through party politics began to wane following the midseventies, the values that this Godforsaken Little Acre embraces while lurching toward the European Union and the twenty-first century began to fill that vacuum. And now being Finnish interests no one. Today even these sixties' graduates, who as children like Hannu Aho's fictional character used to generate real hostility at war cemeteries, occupy key societal positions by virtue of party affiliations, and their decisions are making Finland into a European colony – all because contact with their heritage was lost.

As the democracy that our fathers and grandfathers marched off to defend in the winter of 1939 ceases to function, its Potemkin Village camouflage begins to be even more obvious. At election time a Finnish

vitutti ne haudat. Mun piti käydä äijän kans pokkuroimassa sankarivainajia, kylmä oli kun pohjoisnavalla ja räkä valu mut sinne vaan piti mennä. Sit siellä oli sata samanlaista nuijaa palvomassa ja kiemurtelemassa ja viina vain haisi ja puheita pidettiin ja kynttilät lepatti haudoilla ja sankarit mätäni kunniakkaasti isänmaan mullassa. Tuntus niin kuin siitä ikäluokasta oli jäänyt puolelta henki Karjalaan ja toiselta puolelta aivot. Ne haudat on näkyvä esimerkki siitä kuinka tässä maassa on jätkäpoikaa silmään kustu." (Hannu Aho)

* * *

Suomessa alkoi sarmatialainen aika, stalinismi elähdytti uutta sukupolvea, ja kun usko sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen puoluepolitiikan toteuttamana 70-luvun puolivälin jälkeen alkoi rapista, tyhjiön täyttivät ne arvot joiden varassa Sarmatia yrittää yhdentyseen Eurooppaan ja 2000-luvulle. Suomalaisuuteen ei usko kukaan. Nekin 60-lukulaiset jotka lapsina Hannu Aho'n romaanihenkilön tavoin kykenivät aitoon agressioon isiensä kanssa sankarihaudoilla, istuvat nyt puoluejäsenkirjan nostamina yhteiskunnan avainasemissa ja ovat päätöksillään tekemässä Suomesta Euroopan siirtomaata, koska yhteys perinteeseen on katkenut.

Demokratia jonka puolesta isät ja isoisät syksyllä -39 lähtivät talvisotaan, ei toimi. Demokratian Potemkinin kulissit ovat sitäkin näyttävämmät. Vaalien yhteydessä pidetään huoli siitä että Amazonin latvoilla tai Etelämantereella pingviinien vieraana oleva Suomen kansalainen saa tilaisuuden äänestää, mutta

citizen wandering about the deepest Amazon or visiting the Antarctic penguins may vote, but he cannot influence the price of bread in his homeland which exacts the world's costliest living standard. Mother Finland expects nothing from him but his taxes and his vote.

Let's imagine John Keats watching as the moment of truth on Eve of St. Agnes unfolds in any small Finnish war cemetery: the dead soldiers rise, hands clutching at their steel helmets as they gaze at their former homes. Their clustered wooden houses could never have been described as affluent, but each block did offer a special accommodation, for everybody in one block knew everybody else. Perhaps architecture – possibly the most immutable of all testimony – tells us the most when we seek to discover the ultimate dimensions of another period's inner life, its unknown and unstated principles. In a particular way, perhaps like memory, buildings record society's prevailing concepts of planning and execution, revealing its consciousness as well as its spiritual and material strengths.

On our imaginary St. Agnes's Eve, how would those soldiers who had left their wooden homes feel about today's anonymous glass-and-concrete "instant slums?" Would it be so wrong to imagine what they might say to us about modern times: "Why are you destroying our dream, crowding out our grandchildren, using them to their very last breath, treating them as statistically significant numbers or as state-owned animals? Why do you hate the Finn as an individual? Have Lenin and Stalin finally won? What is this faceless Finland where people behave like the Russians we fought at Summa and Kollaa: like hordes?"

The dead soldiers gaze upon the Latin inscription "Dulce et decorum est pro patria mori" ("Sweet and suitable it is to die for the homeland") graven in pre-

kotimaassaan hän ei voi vaikuttaa maailman kalleimman asumisensa ja jokapäiväisen ruisleipänsä hintaan. Suomi Äiti ei odota häneltä enää muuta kuin verojen maksamista ja äänestyskäyttäytymistä.

Kuvitelkaamme John Keatsin Henkien hetki Pyhän Agneksen yönä minkä tahansa suomalaisen maaseutu-kaupungin sankarihaudoilla. Kaatuneet nousevat ylös, seisovat päättöminä rukousasennossa kypärä kädessä ja katsovat niitä kaupunginosia joista he sotaan lähtivät. Ne olivat köyhiä, mutta kortteliarkkitehtuuri takasi viihtyvyyden; saman korttelin ihmiset tunsivat toisensa. Ehkä kaikkea muuta todistusaineistoa lahjottomammin rakentaminen, arkkitehtuuri, soveltuu kohteeksemme silloin kun yritämme selvittää jonkin aikakauden henkisen elämän perimmäisiä ulottuvuuksia, sen tiedostamattomia ja julkilausumattomia perusedellytyksiä. Rakennukset rekisteröivät muistin tavoin suunnittelu- ja toteuttamisaikana vallinneet käsitykset ihmisistä, heidän tajunnastaan, heidän henkisistä ja aineellisista voimavaroistaan.

Mitä puutalokortteleista sotaan lähteneet kokevat Pyhän Agneksen yönä uusien anonyymien, lasibetonisten slummien edessä. Onko väärin kuvitella että he puhuttelevat nykyaikaa: Miksi tuhositte unelmamme, miksi ahdistatte lastemme lapsia, hengitätte heidän hengityksensä loppuun, kohtelette heitä tilastollisesti ilmaistavina lukuina, valtiollisina eläiminä. Miksi vihaatte suomalaista yksilönä. Lenin ja Stalinko sen sodan lopulta voittivat, vai mikä on tämä kasvoton Suomi jossa ihmiset käyttäytyvät niin kuin meitä vastassa olleet venäläiset Summassa, Tolvajärvellä – laumana.

Kaatuneet lukevat kivisen kirjoituksen sanomaa "Dulce et decorum est pro patria mori" ("Suloinen ja sopiva on kuolla isänmaan puolesta"), eivät ymmärrä. Jumalalle hymähdellään, mutta kirkollisia rituaaleja noudatetaan ja pankkitilistä on tehty pyhä. Rahassa

sent-day public buildings' concrete walls, but they do not comprehend. Nowadays we smirk at God but follow church rituals and hallow our bank accounts. Money is the measure of all things and, together with public image, determines life from the cradle to the grave but does not recognize the suffering individual, much less his God or Christ the Crucified Who, during the freezing midwinter nights at Summa, descended among the soldiers just as in the World War I poems in Wilfred Owen's diary from the trenches.

Man is an contradictory creature. As soon as he feels safe, when no immediate danger threatens his property, he begins to spread the poison of mindless self-superiority, even while his nearest and dearest face torment and death. Colonel S. Isaksson, commander of the Fifth Division defending Summa, sent a letter to Supreme Headquarters about the widening gap between soldier and civilian. According to him, some newspapers in western Finland, home to many of his soldiers and farthest from the grim realities of war, were publishing articles and drawings that affronted the dignity of Finnish fighting men. Every day, the colonel wrote, soldiers would read idiotically arrogant columns and verse about "the Russkies" and their so-called inferior equipment. "One soldier in my division at the front finished reading some of that swill and looked down at his uninsulated rubber boots – outside it was 35 degrees below zero. He could only shake his head. Is it necessary to regurgitate all the syrupy trash, particularly under huge headlines, that foreign correspondents dream up? Real life and death in the front lines are different, far from idyllic." The letter also criticized Finnish National Radio programs featuring jingoistic cabaret skits full of an arrogance far removed from the reality of the fighting front. According to the colonel, a religious mood was spreading at the front lines. "No one should belittle

mitattava arvo julkisuusarvon ohella määrää kehdosta hautaan elämän. Siinä ei tunnusteta piinattua yksilöä puhumattakaan hänen jumalastaan, piinatusta Kristuksesta – hänestä joka Summan tammi-helmikuun pakkasöinä oli laskeutunut sotilaiden piiriin niinkuin Wilfred Owenin päiväkirjan runoissa I maailmansodan juoksuhaudoissa.

Ihminen on äimistytävä olio. Heti kun hän tuntee olevansa turvassa eikä omaisuutta uhkaa enää välitön vaara, hän alkaa erittää ymmärtämättömyyden ja ylimielisyyden myrkkyä ympäristöönsä, jopa silloinkin kun hänen omat lähimmäisensä ovat keskellä kuolemaa ja kärsimystä. Talvisodan Summaa puolustaneiden miesten komentaja, eversti Isaksson lähetti päämajaan kirjeen jossa hän varoittaa tämän kuilun repeämisestä. Hänen mukaansa sotilaiden kotiseudulla Suomen länsirannikolla eli mahdollisimman kaukana sodan todellisuudesta ilmestyvissä sanomalehdissä julkaistaan artikkeleita ja piirroksia jotka häpäisevät sotilaiden itsetuntoa. Päivittäin, eversti kirjoittaa, he joutuvat lukemaan typerän ylimielisiä sepustuksia ja pilkkarunoja ryssistä, näiden kehoista varusteista. "Muuhan divisioonani rintamasotilas luki tällaista, katseli kumiteräsaappaitaan – ulkona oli pakkasta 35 astetta – ja puisteli päätään. Onko tarpeen toistaa sitä kaikkea siirappia ja roskaa, vieläpä suurin otsakkein jota ulkomaiden reportterit kyhäävät lehdilleen. Rintaman todelliset kasvot ovat toiset, niistä on idylli kaukana." Kirjeessä kajotaan myös radiolähetyksiin: kabaretti, ilveily ja ylimielisyys eivät ole rintamalla vallitsevaa todellisuutta. Everstin mukaan siellä oli leviämässä uskonnollinen mieliala. "Sotilaan tehtävän ja elämän kustannuksella ei pitäisi harrastaa ilveilyä."

Sodan päättyessä monien komppanioiden taisteluvahvuus oli huvennut joukkueeksi. Kotiin palaavan armeijamme riveissä oli miehiä Summasta, Taipaleelta, Kollaalta, Toivajärveltä, Suomussalmelta, Äyrä-

the duty of a soldier whose life is at stake," he stated.

By war's end, many line companies had been reduced to a single platoon. In the returning army's ranks were veterans of the battles of Summa, Taipale, Kollaa, Tolvajärvi, Suomussalmi, Äyräpää. They were filled with the spirit of unity, stronger and more genuine than ever but still a far cry from earlier romantic nationalism, being, rather, the shared consciousness of Wilfred Owen's soldiers. Suffering and hellfire had united them.

* * *

Christ has no place in a world of rising bond and real-estate prices nor do those of whom He said, "Theirs is the kingdom of heaven." While writing this Foreword, I came upon a newspaper article about one of my country's most prosperous residential areas, Tapiola, from which a few affluent Finns are attempting to oust children. They want to disband day-care centers, for the presence of children may cause a decline in real-estate prices.

The nation named Finland is beginning to resemble Jonathan Swift's Lilliput.

Hitler's vision was accurate: we are becoming a parasite state.

Reaping profits according to "good business practices," we are turning our nation into a No Man's Land at the very ends of the earth, inhabited by a mute people without memory, a gray Orwellian zone beyond the pale of civilized thought. Nothing in Finland today is so foreign as the concept of sacrifice or sacrificing, so much so that a kind of low-profile reformation seems to have brainwashed our literature whose vocabulary now recognizes "sacrifice" only as something unthinkable, idiotic. We can pray only about real-estate values, Realpolitik, and interest rates.

* * *

päästä. Heissä yhteenkuuluvuuden tunne eli aidompänä ja voimakkaampana kuin koskaan. Se oli kaukana runebergilais-snellmanilaisesta kansallisuuden ihanoinnista. Se oli Wilfred Owenin sotilaiden yhteistajuntaa. Helvetti ja kärsimys olivat yhdistäneet heidät.

* * *

Kiinteistöjen ja osakkeiden arvonnousun maailmassa ei ole sijaa Kristukselle – ei enää edes niillä joista hän sanoi, että heidän kaltaisillaan on oleva taivasten valtakunta. Tätä kirjoittaessani luen uutisen maani rikkaimpiin kaupunkeihin kuuluvasta ja sen Tapiolanimisestä kaupunginosasta, josta hyvin toimeentulevat suomalaiset haluavat karkoittaa lapset. Siellä ei suvaita päiväkotia, lasten läsnäolo kun aiheuttaa asunto-osakeyhtiössä reaaliarvon alenemisen.

Suomi-niminen kansakunta alkaa muistuttaa kääpiöiden maata.

Hitlerin näky on toteutumassa: täivaltio.

"Terveiden liikeperiaatteiden mukaan" voittoa tuottamalla me olemme tekemässä maasta ja kansasta kielettömän, muistittoman Sarmatian, harmaan vyöhykkeen kaukana sivistyneen maailman tietoisuuden äärirajoilla. Mikään ei tämän päivän Suomessa ole vieiraampaa kuin ajatus uhrista, uhrautumisesta. Matalan profiilin reformaatio on puhdistanut kirjallisuudenkin aivot, sen sanavarasto ei tunne uhria muussa kuin typeryyksen, idiootin merkityksessä. Osaamme rukoilla vain reaaliolitiikkaa, reaaliarvoa, reaalikorkoa.

* * *

In 1956 when the young Nebraskan Steve Stone first walked alone in our war cemeteries, things had not gone so far, but today the King Midas touch freezes our society's life into gold just as it does our democracy, our trade unions, our government. Perhaps tomorrow our hospitals, our crematoriums, and our cemeteries will have to show a profit. Even the Finnish Lutheran Church is fast becoming a marketing instrument for income security.

For the moment, at least, our fallen heroes' graves remain commercially unexploited, for they were constructed right after the war. As sepulchres they are unique on this globe. Verdun, the Somme, Normandy overflow with vast memorials to the two great catastrophes that this century has focused on that part of the continent. Everyone traveling through Europe's cities has seen world war monuments, dedicated to soldiers killed at the front and located in or near French and German churches or cemeteries, but these are mass graves. Whenever possible, however, fallen Finnish soldiers were brought home to lie in their own earth. In our churchyards, white crosses and granite slabs mark the time and place of each man's passing.

They constitute the reality of Finland that not even King Midas's hand can reach. In them one sees the mind of former generations. Steve Stone had no access to J. K. Paasikivi's diaries but did read the great crucifixes' inscriptions which contained none of the ageing, ousted, diary-writing Paasikivi's despair. Had the Finnish soldiers who fell during the Winter War believed, upon leaving for the front, as did he and the few wise political realists of the day, Paasikivi might have wound up scribbling his diaries in Siberia, in exile, or in the Third Reich's very own parasite state.

Steve Stone, raised in Nebraska's endless prairie-

Vuonna 1956 jolloin nuori amerikkalainen englantinkielen ja kirjallisuuden tutkinnot Omahassa suorittanut Steve Stone kuljeskeli yksin Suomen kirkkomaille, ei oltu näin pitkällä. Kuningas Midaksen kosketus on jähmettänyt kullaksi yhteiskunnallisen elämämme, demokratiamme, ay-liikkeemme, hallintokoneistomme. Huomenna kenties jo mielisairaaloilta, krematorioilta ja hautausmailta vaaditaan että niiden on ryhdyttävä tuottamaan voittoa. Onhan luterilainen kirkkommekin jo muuttumassa tulosvastuulliseksi turvallisuutta markkinoivaksi tuotantoyksiköksi. Toistaiseksi maamme sankarihaudat ovat säästyneet tältä kehitykseltä. Ne rakennettiin heti sodan jälkeen.

Ne ovat ainutkertaiset kalmistot maapallolla. Verdun, Somme, Normandia ovat täynnä suuria sotilashautoja ensimmäisestä ja toisesta vuosisataa ja maanosaa kohdanneesta onnettomuudesta. Meillä kaatuneet mikäli suinkin mahdollista pyrittiin saamaan kotipitäjän multiin. Jokainen Euroopan kaupungeissa liikkunut on nähnyt I maailmansodan rintamilla kaatuneiden hautamuistomerkkejä saksalaisten ja ranskalaisten kirkkojen vierustalla tai hautausmailla, mutta ne ovat yhteishautoja. Suomen kirkkomaille ovat valkeat ristit tai kivilaatat jokaisella kaatuneella vuosiluokuneen ja kuolinpaikkoineen.

Ne ovat suomalaista todellisuutta jonka olemassaoloon kuningas Midaksen käsi ei yllä. Niistä on luettavissa menneiden sukupolvien tajunta. Steve Stonella ei ollut käytettävissään J. K. Paasikiven päiväkirjoja. Hän luki sankariristeistä sen kaiken ja enemmän: niiden sanomasta puuttuu vanhenevan, syrjään heitetyn, päiväkirjojaan kirjoittavan Paasikiven pettymys. Jos ne suomalaiset miehet jotka talvisodassa kaatuivat, olisivat sinne lähtiessään ajatelleet niin kuin suuret reaali-poliitikkomme Paasikivi ja muut harvat silloiset viisaamme, Paasikivi olisi joutunut kirjoittamaan päiväkirjojaan joko maanpaossa, Siperiassa tai Hitlerin Kol-

lands, walked alone around our war heroes' graves, sometimes scanning a map for battlegrounds: Suomussalmi, Ägläjärvi, Kollaa, Taipale, Tolvajärvi. As he studied their geography, he realized that it meant forests, snow, wilderness, silence, biting cold.

John Keats's "The Eve of St. Agnes" (1820) is based partly on the folk legend of a saint not connected with the church or with the intelligentsia but rooted in the living faith of common people. According to it, anyone standing in the churchyard at the moment of truth on January 14th can see into the future: all those destined to die during the coming year wander in columns through the gates into the cemetery.

Something like a moment of truth may be in store for the reader of Steve Stone's poem. Having come to Finland from a great culture and language, feeling himself a stranger as he stood before our memorials, unique in the modern world, he sought to explain how such a tiny nation had managed to preserve its language, its independence, and its right to history and a future despite political realities that weighed against it and not even its veteran leaders could believe such a thing possible.

How could they have looked death in the eye, yet be filled with hope? Certainly they were not heroes in the mold of Stalingrad's defenders whose Mamayev Memorial declares, "We did not fear death, death feared us." Finnish troops would snort at such bathos, and so might the fallen Russian defenders themselves. Glib hypocritical fulminations have no place at our heroes' gravesites, for that sort of thing ill suits citizens accustomed to felling timber at six in the morning, wet or dry, for most Finnish soldiers in the Winter War were farmers, laborers, smallholders, woodsmen, and descendants of tenant farmers. Even at home during the winter they had to work outside in subarctic weather.

mannen valtakunnan täivaltiossa.

Nebraskan silmäkantamattomiin preerioihin kasvanut Steve Stone kuljeskeli yksin sankaristiemme äärellä, etsi kartasta nimiä joista niissä kerrottiin. Suomussalmi Ägläjärvi Kollaa Taipale Tolvajärvi. Hän perehtyi niiden maantieteeseen ja tajusi että nimiin sisältyi metsää, lunta, erämaan hiljaisuutta, pakkasta.

John Keatsin "The Eve of St. Agnes" vuodelta 1820 pohjautui pyhimyslegendaan liittyvään, ei kirkon eikä sivistyneistön vaan kansan keskuudessa eläneeseen uskomukseen. Se joka Pyhän Agneksen yönä Henkien hetkellä tammikuun neljäntenätoista oli kirkkomaalla, saattoi nähdä tulevaisuuteen: kaikki ne jotka alkaneen vuoden aikana tulivat kuolemaan, vaelsivat jo kulkueena hautausmaan portista sisään.

Jotakin henkien hetkistä on koettavissa Steve Stonen runossa. Suuresta kielestä ja kulttuurista Suomeen matkannut ja täällä vieraaksi itsensä tunteva ihminen seisoo nykymaailman ainutkertaisten muistomerkkien edessä ja yrittää selvittää itselleen, miten näin pieni kansa kykeni säilyttämään kielensä, itsenäisyytensä, oikeutensa historiaan ja tulevaisuuteen tilanteessa jossa kaikki niin kutsutut reaalipoliittiset tosiasiat olivat sitä vastaan ja jossa edes kansan kökeneimmat johtajat eivät uskoneet sen mahdollisuuksiin.

Miten voitiin katsoa kuolemaa silmästä silmään – toivo mielessä. He eivät olleet sankareita niin kuin Stalingradin Mamajevin kukkulan puolustajat joiden muistomerkissä lukee: Me emme peljänneet kuolemaa, kuolema pelkäsi meitä. Sellaiselle päätökselle suomalaiset olisivat hymähtäneet, ja tuskin Mamajevin kukkulalla kaatuneet venäläiset itsekään hyväksyvät heistä kirjoitettua. Joustavan valheen ilmaiset puuttuvat sankarihaudoiltamme. Ne sopisivat huonosti ihmisille jotka aamukuudelta olivat tottuneet aloittamaan metsätyöt, oli viima tai pakkanen. Suomen talvisodan armeijan enemmistö koostui maatyö-

Pro Patria speaks directly to them: "...In the late summer's fleecy twilight / And long winter's hoary dawn / Are these great, granite crucifixes / Much comfort?"

As author of this Foreword, I cannot speak for our honored dead but only on my own behalf. My answer is, "They are, to me they are a comfort." I, myself, am unable to utter genuine prayer, but when prayer seems necessary I turn to them in my thoughts. And so it is that they fill me with the solace that prayer is said to bring. But my feelings on this matter are most subjective, for I belong to that generation having personal experience of the Winter War.

Paavo Rintala

Kirkkonummi, Memorial Day 1989

miehistä; pienviljelijöitä, torppareiden jälkeläisiä, tilallisten poikia, maalta sekatoihin muuttaneita ensi polven kaupunkilaisia.

Runoilija puhuttelee heitä "myöhäissuven villavassa hämärässä ja pitkän talven valkonukkaisessa sarastuksessa", kysyy, "ovatko nämä suuret graniittiristit teille lohduksi".

Esipuheen kirjoittajana en voi vastata kaatuneiden vaan ainoastaan omasta puolestani. Vastaan: ovat, minulle ne ovat lohduksi. Olen itse kykenemätön aitoon rukoukseen, mutta silloin kun rukousta tarvitaan, käänny niiden puoleen ajatuksissani. Ja niin vain on, että ne täyttävät minut sillä, millä rukouksen sanotaan lohduttavan rukoilijaa. Mutta todistukseni on puolueellinen, kuulun sukupolveen jolla on omakohtainen elämys talvisodasta.

Kirkkonummi, kaatuneiden päivänä 1989

Paavo Rintala

Steve Stone

PRO PATRIA

Suomentanut Aila Meriluoto

Esipuhe Paavo Rintala

PRO PATRIA

*... Tule, anna minun nojata olkapäästäsi vasten
ihosi hieno lämpö ainoana peitteenäni.
Ja vakuuta minulle, että en uneksi.*

*Sillä kerran tulee yö
jolloin ei mitään ole jäljellä.*

*– Elisabet Laurila
"Aurinko laskee vuorille"*

So many? Were the Russians
Really so good?
I did not think their steel
So sharp,
Sights so true,
Eyes so steady –
Nor imagine even those screaming
hordes,
Those unnumbered legions of squat,
stolid men,

PRO PATRIA

*... Come, let me lean on your shoulder
Your skin's fine warmth is my only cover,
Assuring me I do not dream.*

*For once comes the night
When there is nothing left.*

*– Elisabet Laurila
"The Sun Sets on the Mountain"*

Niin paljon? Olivatko tosiaan
venäläiset niin hyviä?
En uskonut heidän miekkaansa
niin teräväksi,
niin tarkaksi tähtäystään,
silmä niin vakaaksi –
En aavistanut: nuo mylvivät laumat,
nuo vanterien kömpelysten luvuttomat
legioonat,

Fierce, fanatic,
Able to scythe all these.

So this is the truth of it, then:
"The best nation in Europe has fallen"
Marked only the neap tide's crest,
A senile swineherd's premature
whimper,
A thin, acid line
Etched against the rock cliffs
of plain fact.

No! the best nation in Europe
Is not fallen, then or now.
But you,
You, the best men of the best nation
in Europe,
Are fallen.
And even as I stand in the chill
Baltic wind,
Even now, ranging through the square-cut
stones,
I find it hard to believe.

*Attacking from out of the sun-crimsoned
dawn
The Slavic borders*

hillittömät, kiihkoa täynnä,
pystyivät tähän niittoon.

Silloinhan tämä siis on totuus:
"Euroopan paras kansa on kaatunut"
merkiksi vuoroveden alinta kärkeä,
rainnaan sikopaimenen ennenaikaista
vikinää –
Ohut happoinen viiva
syöpyi paljaan todellisuuden
kallioiseen rantatörmään.

Ei! Euroopan paras kansa
ei ole kaatunut, ei silloin eikä nyt.
Mutta te,
te, Euroopan parhaan kansan miehet,
te olette kaatuneet.
Ja yhä nytkin, seistessäni jäätävässä
Itämeren tuulessa,
nytkin, vaeltaessani lohkareiksi pirstottujen
kivien lomitse,
minun on vaikea sitä uskoa.

*Rynnätessään auringon punaamasta sarastuksesta
slaavilaiset laumat*

*Beheld the land
Stretching low and away
Through vast timbered leagues
Beyond measure or compass
As though eyed by no man before,
Laced by rivers and streams,
Buoyed by crustalline lakes,
Soft meadows and bogs between –
Filtered through the shadowed nuance
Of half-day sun.
And no sound
– no bark, birdcall, shout –
No sound
Save the crusted snows' crunching under
boots and wheels
And the steady, semi-conscious stream
of cursing
So common to any men of any army,
No sound in all those trackless forests
As though even the lichens
Had bushed their growth
At the intruders' approach.
And no view, nothing, met their searching
eyes
But massed, marching ranks of uniformed
backs,
Brown against the snow...*

*näkevät maan
ulottuen syvälle ja kauas
läpi äärettömien korprien
kaiken mitan ja määrän tuolle puolen
kuin silmäkään koskematta tätä ennen,
jokien ja virtojen juovittamana,
kristallijärvien viitoittamana,
lomassaan pehmeitä niittyjä ja soita –
siivilöityen läpi puolipäivän auringon
varjoisten vivahdusten.*

*Eikä ainuttakaan ääntä
– ei haukuntaa, linnunbuutoa, luikkausta –
ei ääntäkään
paitsi kuorettuneen lumen narskunta saappaitten
ja pyörien alla
ja katkeamaton puoliturta sadattelutulva,
niin tyypillinen jokaisen armeijan
jokaiselle miehelle.
Ei ääntäkään kaikissa noissa poluttomissa metsissä
kuin olisivat jäkälätkin
vaienneet kasvunsa
tungettelijan ilmestyessä.
Eikä muu näky, ei mikään kobdannut heidän
etsiviä silmiään
kuin sotilaspukuisten selkien tibeät
marssivat rivit
ruskeina lunta vasten.*

*The snow that muffled, magnified
Sighs and sights,
Snow that arched away
Through the forests
Beyond scope or plumb,
Snow, falling from a leaden sky,
Kissing them as shy lovers,
Making huge snow-hill homes,
Freezing, filling the impenetrable bogs.*

Snow.

The truth of it?
Do you all rise up shouting
Contradictions at me,
An alien in this, your land,
Crying for redress
In that strange tongue
So foreign to my ears?
Or do you sigh,
Earth-constricted breasts
Releasing the sweetness of forgotten
dreams?
Perhaps,

*Lunta joka vaimensi, suurensi
kaikki äänet, huokaukset,
lunta joka holvettui kauas
läpi metsien
tilan tai unen tuolle puolen,
lunta raskaista pilvistä putoavaa,
kainojen rakastajien lailla suutelevaa,
suunnattomia kinoshautoja muodostaen,
jäädyttäen, täyttäen läpipääsemättömät suot.*

Lunta

Totuus tästä?
Ettkö te kaikki nouse huutamaan
vastaväitteitä minulle,
muukalaiselle tässä teidän maassanne,
karjumaan hyvitystä
tuolla oudolla kielellä,
korvilleni niin vieraalla?
Vai huokaatteko,
maanpusertamat rinnat,
luopuen unohdettujen unien suloisuudesta?
Kenties

Having won your right to silence,
You stand mute
In the grave.
I do not know.
And does it matter?

*White. White and red.
Nothing but white, white, white
All around: hooded trees,
Draped bushes, mantled lands, lakes,
White bursting from the sky,
White blanketing the twisted mounds
Strung in strange abandon along
the forest floor:
Gnarled heaps of pine-bark brown,
Stained red
In the crackling cold and slicing
knife-winds,
World and welter paralyzed
Into whiteness,
White surrounding, smothering
Men, machines –
But most, the silent white-clothed figures
Waiting at the white-boughed meadow's edge.*

The truth of it...
Yes, that interests me.

lunastettuanne itsellenne vaikenemisoikeuden
pysytte vain vaiti
haudassanne.
En tiedä.
Ja mitäpä se merkitsee?

*Valkoista. Valkoista ja punaista.
Ei muuta kuin valkoista, valkoista, valkoista
kaikkialla: huppupäisiä puita,
verhottuja pensaita, maita, järviä viitat yllä.
Valkoista, taivaalta ryöpyten,
valkoista, peittäen kiemurtelevat kasat,
oudon huolimattomasti viskotut pitkin metsän pohjaa,
ryhmyisiä pinoja kaarnanruskeaa
punatabraista
paukkuwassa pakkasessa
ja veitsen viiltävissä tuulissa,
maailma ja myllerrys jäbmettyneenä
valkeuteen,
valkoista saartaen, tukahduttaen
miehet, koneet –
Ja entä nuo hiljaiset valkopukuiset olennot
odottamassa valko-oksaisessa pellonreunassa.*

Totuus tästä...
Niin, se kiinnostaa minua.

Still, I know you
Were the pick of men, each of you,
Holding your blood-red life
Dear by the private truths we may
never share.

These strange names graven here
on the polished granite,
Odd beyond even my tongue's quick grasp,
Knell a truth
As yet unmarked in schoolbooks:
Your women were left
Alone.

(In my own language
The words "tears," "fears," "years"
Rhyme.

Strange.)

And though cruel enough,
I think, their lot is far better
Than that of the women in the overrun
countries
When the Russians came.

*"Turned out to be a long, tough war."
They had marched unannounced
Out of the blood-streaked dawn's clutching,
crimson fingers*

Yhä minä tiedän että olitte
miesten valioita, jokainen teistä,
kalliiksi arvioiden verenpunaisen elämänne
niitten yksittäisten totuuksien vuoksi,
joista emme koskaan pääse osallisiksi.

Nämä oudot nimet, kummalliset minunkin kerkeälle
kielitajulleni,
kaiverrettuina tähän kiillotettuun graniittiin
kaikuvat totuutta
toistaiseksi koulukirjoista kuulematonta:
teidän naisenne on jätetty
yksin.

(Minun kielessäni
nuo tärkeät sanat "tears, fears, years"
ovat loppusointuja.
Kummallista.)

Ja kaikessa julmuudessaankin
on heidän kohtalonsa mielestäni
paljon parempi
kuin naisten hävitetyissä maissa
kun venäläiset tulivat.

*"Näkyikin tulevan pitkä ja sitkeä sota."
Ilmoittamatta he marssivat
tuliviiruisen sarastuksen pusertavista punaisista
sormista*

*Into the forests of whiteness,
Twenty to one
Strong,
Covering every bet
With the ace of materiel,
But the first sudden stabs
Ran headlong into the white quicksand.*

*You cannot blink their courage
Or their faith.
They stayed all the way.
White phantoms from out of the white
darkness
Slipped about,
And stragglers straggled no more.
Bad news all along the front:
"The 44th Division of the Ninth Army
annihilated,
"Regiments missing, communications cut,
"Confusion, disorder,
"And retreat."*

The rumors were even worse.

*But they stuck with it
To the end — one way or another.
"Hero" is not too great a laurel
For the few who made it through,*

*valkeuden metsään,
kaksikymmentä yhtä vastaan,
vastaten jokaiseen vetoon
kalustoässillään...
Mutta ensimmäiset äkilliset iskut
suistuivat suin päin valkoiseen lentobiekkeaan.*

*Ette voi ummistaa silmiänne heidän robkeudeltaan,
heidän uskoltaan.
He pitivät puolensa pitkin matkaa.
Valkeita hahmoja valkeasta pimeydestä
sujahтели ympäri
eivätkä riveistään eksyneet harhailleet enää.
Huonoja uutisia kautta koko rintaman.
"Yhdeksännen Armeijan 44:s divisioona
tuhoutunut,
rykmenttejä kadoksissa, yhteydet katkenneet,
sekasortoa, hämminkiä, ryöstettyjä varastoja,
perääntymistä."*

Ja vieläkin pahempaa huhuttiin.

*Mutta he kestivät
loppuun asti — jotenkuten.
"Sankari" ei ole liian suuri kunnia
niille harvoille, jotka sen saivat aikaan,*

A foreigner,
Unfamiliar to you, your language, your
ways,
An outlander of little experience
In these things,
So you must explain them to me
Very carefully.

*The windswept, rustling forest spruces
Seemed to whisper
"Such a long, long
"One hundred and five days!"
The red tidewaters by sheer numbers
Had swelled into flood,
Lapping at the lip of the wall,
About to spill across.*

*Trumpets of triumph heralded the
news
Throughout the State,
Sweet tidings indeed to the Nation,
For the vanquished, suing for mercy
at the armistice table,
Ceded ore-rich fields
And one eastern province, entire,
To the conquerors,*

ulkopuolinen,
vieras teille, kielellenne, tavoillenne,
ulkomaalainen jolla on vähän tietoa
näistä asioista,
joten teidän tulee selittää ne minulle
sangen huolellisesti.

*Tuulentuivertamat kahisevat metsäkoivut
näyttivät kuiskaavan:
"Miten pitkät pitkät
sata ja viisi päivää!"
Punainen aalto pelkästä lukumääränsä voimasta
oli paisunut virraksi
loiskuen muurin parrasta vasten
murtautumaisillaan läpi.*

*Voiton torvet kuuluttivat uutisia
kautta koko valtion, todella suloisia sanomia
kansalle,
sillä voitettu, anellen armoa aselevon pöydän äärellä,
luovutti malmikenttiä
ja yhden itäisen maakunnan kokonaisuudessaan
valloittajalle,*

*Land comprising
Some thousands of square miles –
A massive slab of granite, ancient even
in the roll of ages
Sown with water, timbers grasses.*

It was simple justice.

*For this conquest, the veterans
Had a saying – "Just enough land
"To bury all our dead"*

*You, you here, could tell me
The final truths:
The Marshall spoke of snowdrifts and of
enemy soldiers lying on them
"With broken eyes staring at the stars" –
Some two hundred thousands!
And what of those
Lying face down?
I want to know!
Can you speak?
Or do you sleep now, snug
In all those sod-topped hollows?*

*No! No answers now.
Perhaps you had better give*

*muutamia tuhansia neliökilometrejä
maata...
Valtavan graniittipaaden, aikakausienkin luettelossa
ikivanhan,
veden, hirsien, ruobojen alle peittyneen.*

Se oli yksinkertaista oikeutta.

*Sillä tästä voitosta veteraaneilla
oli sananparsi – "Juuri tarpeeksi maata
hautaamaan kaikki kuollemme."*

*Te, te tässä, te voisitte kertoa minulle
lopulliset totuudet:
Marski puhui kinoksista ja niillä makaavista
vihollissotureista
"murtunein silmin tuijottamassa tähtiin" –
noin parisataatuhatta.
Ja entä ne
jotka makasivat suullaan?
Haluaisin tietää!
Ettekö voi puhua?
Yhäkö vain nukutte, turvallisesti
näissä turvekattoisissa onkaloissanne?*

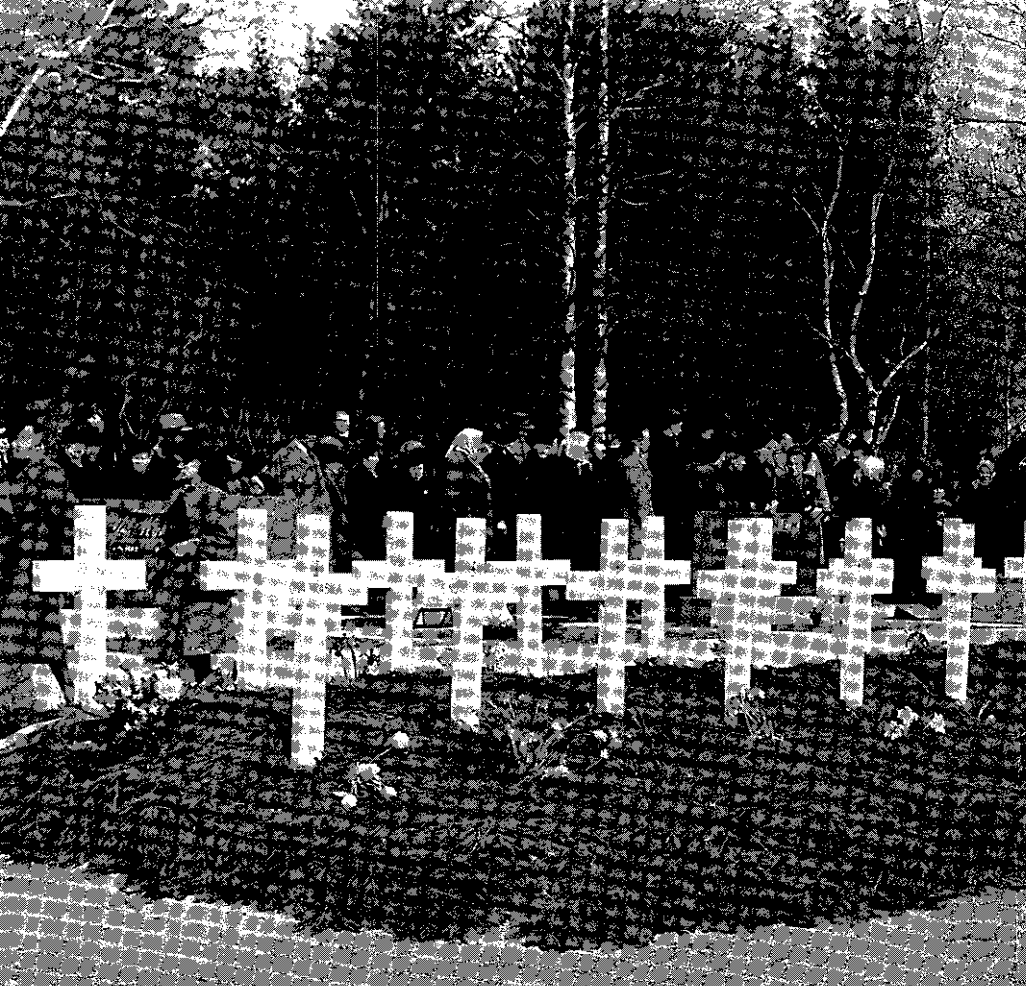
*Ei! Kukaan ei enää vastaa.
Parasta kenties, ettette suokaan vastausta*

No answers to one who still questions
Corpses.

Even so,
I reckon you far better bedded
Than so many of the fierce, fanatic men
From those screaming hordes
Who once slept with broken eyes
Staring at the stars:
The untold, unnumbered legions
That the vast reaches of your native soil
Never returned
To Mother Russia's breast.

sille joka yhä kiusaa kysymyksiin
vainajia.

Ja silti arvelen, että paremman vuoteen olette saaneet
kuin noitten mylvivien laumojen
ylen monet hillittömät kiihkoilijat,
jotka kerran nukahtivat
murtunein silmin tuijottaen tähtiin –
luvuttomat määrättömät legioonat
joita synnyinmaanne valtaiset etäisyydet
eivät koskaan päästäneet takaisin
Äiti Venäjän rinnoille.

Amerikkalainen Steve Stone tuli Suomeen 1960-luvun alussa ja syntyi Pro Patria, runoelma suomalaisesta talvisodasta. Paavo Rintala on kirjoittanut runotekstiin voimalliset saatesanat, joissa hän esittelee kirjailijaa ja availee näköaloja 1940-luvun sankarihautoilta tämän päivän Suomeen. Runoelman käännös on Aila Meriluodon.

822

ISBN 951-749-120-4

9 789517 491204

POHJOINEN

Amerikkalainen Steve Stone tuli Suomeen 1960-luvun alussa ja syntyi *Pro Patria*, runoelma suomalaisesta talvisodasta. Paavo Rintala on kirjoittanut runotekstiin voimalliset saatesanat, joissa hän esittelee kirjailijaa ja avaa näköaloja 1940-luvun sankarihautoilta tämän päivän Suomeen. Runoelman käännös on Aila Meriluodon.

822
ISBN 951-749-120-4

POHJOINEN

STEVE STONE

Pro Patria

SUOMENNOS AILA MERILUOTO
SAATESANAT PAAVO RINTALA